

Олена Кузнецова

Національний університет «Львівська політехніка»,
вул. С. Бандери, 12, Львів
Olena.D.Kuznetsova@lpnu.ua
ORCID ID: 0000-0002-9596-1386

КОНОТАЦІЇ АНТИУКРАЇНСЬКИХ СТЕРЕОТИПІВ РОСІЙСЬКИХ СОЦМЕРЕЖ

© Олена Кузнецова, 2025

Це соціокритичне дослідження виявляє конотації як додаткові емоційні, оцінні, смислові відтінки емоцій, ідей антиукраїнських стереотипів у російських соцмережах «Фейсбук», «Інстаграм», месенджері «Телеграм» під час загарбницької війни росії проти України 2022–2024 рр. для руйнування правди, втрати аудиторією орієнтувального рефлексу, інстинкту самозбереження через трансляцію негативізму, нетерпимості до всього українського, заперечення самобутності, історії, традицій, самодостатності українців, виправдовування загарбницької війни росії.

Мета дослідження: сприяти розумінню конотацій антиукраїнських стереотипів у соцмережах, посиленню критичного мислення для стійкості до антиукраїнської пропаганди російських стереотипів у соцмережах із зумисно викривленими смислами, проросійською оцінкою, негативним емоційно-психологічним впливом, що сприяє їх закріпленню у почуттях, свідомості реципієнтів.

Завдання: виявити антиукраїнські стереотипи в російських соцмережах «Фейсбук», «Інстаграм», месенджері «Телеграм», розкрити їх конотації, особливості, ознаки викривленої суті змісту, руйнівного інформаційно-психологічного впливу зумисно трансльованих негативних емоцій для реалізації завойовницьких планів росії в Україні.

Як показало дослідження, конотаціями антиукраїнських стереотипів у російських соцмережах є зловісні форми *дегенеративів*, *пейоративів*, *інвектив*, зумисних трансферів негативізму, ворожості, несприйняття українців, української незалежності, що відтворюється у викривлених історичних, сучасних фактах, подіях, неправдивих, негативних оцінках: зневаги, осуду українців, невизнання України як держави та всього українського.

Розкрито особливі смислові відтінки, співзначення конотацій антиукраїнських стереотипів російських соцмереж «Фейсбук», «Інстаграм», месенджера «Телеграм», що через негативний інформаційно-психологічний вплив прагнуть закріпити у почуттях, свідомості користувачів російських соцмереж вороже, проросійське сприйняття України, українців.

Новизна дослідження полягає у виокремленні, осмисленні конотацій антиукраїнських стереотипів, їх неправдивих смислових, негативних емоційних значень у російських соцмережах «Фейсбук», «Інстаграм», месенджері «Телеграм».

Ключові слова: конотації, антиукраїнські стереотипи, російські соцмережі «Фейсбук», «Інстаграм», месенджер «Телеграм».

Вступ. Російські соцмережі в часи сучасної війни росії проти України, як і російські традиційні, новітні засоби масової комунікації заточені на те, аби постійно вкидати в інформаційний простір дезінформацію, маніпулювати фактами, подіями на користь росії, чому великою мірою сприяють антиукраїнські стереотипи в російських соцмережах, що мають антиукраїнські конотації.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Російські соцмережі «Фейсбук», «Інстаграм», месенджер «Телеграм» як сучасні найоперативніші масмедіа просувають антиукраїнські конотації російських стереотипів під час сучасної війни росії проти України, адже соцмережі мають більш спрощені алгоритми відтворення інформації, ніж будь-яке традиційне масмедіа. Злободенним є дослідження конотацій антиукраїнських стереотипів у російських соцмережах «Фейсбук», «Ютуб», «Інстаграм», месенджері «Телеграм», які деформують сутність, значення стереотипів, перетворюють їх на інформаційно-психологічну зброю проти демократичних користувачів, використовують їх для захисту, просування антилюдяної політики та влади путіна.

У російських соцмережах конотація є різновидом прагматичного додаткового, супровідне значення, емоційно вираженої викривленої інформації антиукраїнських стереотипів для проросійського ідеологічного впливу на емоції, інтелект аудиторії для розпалювання ворожнечі людей з протилежними ідеологічними орієнтирами, руйнування демократичного світогляду, прогресивного мислення, загострення суспільно-політичних суперечностей, нищення всього українського, для домінування російської ідеології, пропаганди, виправдання сучасної гібридної російсько-української війни 2022–2024 рр. Новизна дослідження полягає у виокремленні, осмисленні конотацій антиукраїнських стереотипів, їх неправдивих смислових, негативних емоційних значень у російських соцмережах «Фейсбук», «Інстаграм», месенджері «Телеграм».

Мета та завдання дослідження. Метою статті є сприяти розумінню конотацій антиукраїнських стереотипів у соцмережах, посиленню критичного мислення для стійкості до антиукраїнської пропаганди російських стереотипів у соцмережах з зумисно викривленими смислами, проросійською оцінкою, негативним емоційно-психологічним впливом, що сприяє їх закріпленню у почуттях, свідомості реципієнтів. Завдання: виявити антиукраїнські стереотипи в російських соцмережах «Фейсбук», «Інстаграм», месенджері «Телеграм», розкрити їх конотації, особливості, ознаки викривленої суті змісту, руйнівного інформаційно-психологічного впливу зумисно транльованих негативних емоцій для реалізації завоюницьких планів росії в Україні. Предмет дослідження: конотації антиукраїнських стереотипів у російських соцмережах. Об'єкти дослідження: найбільші за охопленням аудиторії російські соцмережі «Фейсбук», «Інстаграм», месенджер «Телеграм», що є засобами інформаційно-психологічної війни в складі повномасштабної збройної війни росії проти України.

Методи дослідження. Використано загальнонаукові методи: спостереження, опис, аналіз, узагальнення наукових позицій з порушеної проблеми; контент-аналіз стереотипів російських соцмереж щодо України та українців, методи порівняння, зіставлення, протиставлення, систематизації, диференціації антиукраїнських стереотипів, виявлення додаткових конотацій, особливостей, ознак неправдивих стереотипів у соцмережах та узагальнення результатів власного дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В науковій літературі представлені різні теоретико-прикладні аспекти вивчення конотації у філософії, мовознавстві, літературознавстві, психології, комунікативістиці, медіазнавстві.

В. Ліппман найпершим вивчав вплив стереотипів як складових частин громадської думки на людей через емоції, заклав основи розуміння масмедій для захисту позицій та наголошував, що стереотипи не нейтральні, а ідеологічно, емоційно заряджені. Ці думки відтворено у його словах: «Стереотипи міцно заряджені почуттями, що стосуються них. Вони – фортеці наших традицій, і під їхнім захистом ми відчуваємо безпечною ту позицію, яку займаємо» [48].

Стереотипи вивчали українські дослідники різних наук. К. О. Бортун осмислює теоретичні, поняттєві особливості конотації у сучасній українській мові [4]. Ю. О. Зайченко розглядає конотацію як лінгвістичне явище, осмислює дефініцію, властивості, здійснює типологію та аналізує структуру конотації в стереотипах [20].

О. Є. Блінова досліджувала поняття, роль соціальних стереотипів як світоглядних орієнтирів людини в рамках психології [2; 3]. М. В. Бутиріна досліджувала стереотипи в аспекті соціальних комунікацій, виявляла особливості їх творення, функції стереотипізації у масмедіа [6; 7; 8; 9].

Н. В. Варех вивчала етнокультурні стереотипи України в британських масмедіа [11]. О. Гаврилів розглядала національні стереотипи з позицій соціолінгвістики як чинники консолідації, фіксації, визначила їх функції та розвиток [13].

А. К. Досенко у статті «Конотація мережі» розглядає конотацію в інтернет-середовищі як забарвлення, наповнення кожної мікросфери (блогосфери, сфери аматорських медіа) емоційним, оцінним, стилістичним забарвленням мовної одиниці [20; 7]. А. О. Курапова виявила психологічні зміни національних стереотипів українців та росіян в умовах війни [25]. Р. Лавлінський вивчав механізми формування соціальних стереотипів масмедіа [26]. О. Рябоконт розглядала стереотип в аспекті журналістикознавства як механізм сприймання інформації, а стереотипізацію як метод впливу ЗМІ на масову свідомість [36]. М. Рябчук аналізував російський стереотип українця: від імперської уяви до постімперської реальності [37]. Н. Семенів осмислила етнічні стереотипи з позицій психологічного впливу у засобах масової інформації [38]. Ґрунтовним дослідженням політичних стереотипів та їх технологій у ЗМІ є монографія О. М. Шерман «Політичний стереотип: місце у політичному процесі та технології формування засобами масової інформації» [45].

Як бачимо, жодний з названих попередніх дослідників не вивчав конотацій антиукраїнських стереотипів у російських соцмережах в часи війни росії проти України 2022–2024 років.

Виклад основного матеріалу. Російська пропаганда для викривлення іміджу України у соцмережах використовує конотативний компонент антиукраїнських стереотипів із зумисною негативною оцінкою. Саме через антиукраїнські конотації стереотипів у російських соцмережах здійснюється трансфер негативізму, негативного сприйняття всього, що відбувається під час повномасштабної війни росії проти України. Приклад з ютубу, де зумисно змінено час обстрілів Бучі, щоб відповідальність за злочини росіян перенести на українців: «Бучу обстріляли після відходу російських військ» [10]. Конотація як смисловий відтінок цього речення: російських військових не було, коли обстрілювали Бучу, вони – невинні, не відповідає дійсності.

Російські військові на важкій техніці зайшли у Бучу 27 лютого 2022 року. Цього ж дня ракета потрапила у житловий будинок, а міський голова Бучі Анатолій Федорук повідомив про перших загиблих. Фото у соцмережах «Фейсбук» та «Інстаграм» масових убивств у Бучі, тіла мертвих вздовж вулиць, дехто зі зв'язаними за спиною руками свідчать про антилюдські злочини російських військових. (Пошук інформації чинний за запитами #BuchaMassacre та #Bucha. Є попередження: 18+).

Трансфер ненависті до українців підтверджують конотації стереотипів текстового контенту російських соцмереж, які просувають антиукраїнські пости, що містять перенесення росіянами своєї вини на українців, західних партнерів України. Коментарі та репости, оприлюднені у фейсбуку, інстаграмі та телеграмі, повідомляють про «викрадення українських дітей західними педофілами», «затримання в Познані 52-річної продавчині дітей з України» та «затримання продавця дітей на Закарпатті». Про це пише Ю. Поліковська у статті «САТ-UA: Російська пропаганда використала конотацію «невдячності» українських біженців для розгону антиукраїнських наративів у соцмережах» [32].

Характерною особливістю конотацій антиукраїнських стереотипів у російських соцмережах є поширення застарілих поглядів, ідей та зумисне викривлення інформації. Але успіхи ЗСУ в Курській області влітку 2024 р. змінили ставлення росії до кордону з Україною як сплячого фронту.

Щоденні просування українських захисників на цій ділянці фронту спростовують у соцмережах російські абсурдні, полярно протилежні реаліям стереотипи про «стабільність, безпеку й геополітичне відродження рф» під час війни, яку зумисно на Х (колишньому твіттері) і фейсбуку, називають СВО спеціальною військовою операцією. Насправді: це сучасна жорстока війна росії з метою загарбання території України і поневолення українського народу, яку ЗСУ щодня кардинально змінює, відвойовуючи території Курщини, Білгородщини, де проживають тисячі українців. DW у матеріалі «Наступ на Курщині піднімає настрої соцмереж до позитивних значень» пише: «Радісні емоції дуже зростають від 6 серпня, коли приходять перші новини з Курщини: втеча кадірівців, захоплення полонених, паніка серед росіян, поранення Поддубного, знищення колони російської техніки» [31].

Конотації російських стереотипів намагаються словесно змінювати історію на свій лад. Після початку повномасштабної війни у російських масмедіа замінили з радянських часів словосполучення «Київська Русь» на «Древня Русь», або «Русь». Російські дезінформатори використовують трансформацію історичної назви, вкорочення історичного стереотипу, щоб привласнити історію Київської Русі, поширити її на історію росії. Хоча загальновідомо: історія Київської Русі аніяк не стосується ні древньої, ні сучасної росії. Про це пише П. Худіш у статті «Русь, але вже не Київська»: як Росія інструменталізує історію України: «Битви за «історичну пам'ять» часто ставали аргументом для ведення справжніх воєн. Війна Росії проти України – не виняток» [41].

В 2014 р. у російській Вікіпедії сторінка з назвою «Киевская Русь» була перейменована на «Древнерусское государство». Історію Київської Русі росія вважає своєю понад 100 років з радянських часів, про це російські «науковці» написали десятки наукових праць, щоб зміцнити свої позиції.

Базовим антиукраїнським стереотипом у російських соцмережах під час війни росії проти України 2022–2024 рр. є усічений антиукраїнський стереотип Русь як нібито історична назва росії. Так росія краде назву першої української держави.

Росія прагне у сучасній війні проти України захопити землі Київської Русі, присвоїти її давню історію, вважати її російською. Про це свідчать поширювані російськими соцмережами антиукраїнські конотації стереотипів про українців як «нерозумних, безпорадних молодших братів і сестер». Такі антиукраїнські стереотипи суперечать історичним фактам: першості виникнення Київської Русі, а не Московського князівства. Україна має давнішу історію і українці – старша нація, порівняно з росіянами. Відповідно до історичних фактів, подій, зафіксованих в історичних документах, Україна є правонаступницею Київської Русі, а не росія. Місто Київ засноване 482 року, Москва заснована навіть не 1147 року, про що заявляють російські дослідники. Історик, член-кореспондент Національної академії наук України Я. Дашкевич наводить у статті «Як Московія привласнила історію Київської Русі», що опублікована в журналі «Універсум», історичні документами підтверджені факти: «... Москва як поселення була заснована 1272 року. Цього ж року був проведений третій перепис населення Золотої Орди. При першому переписі (1237–1238 рр.) і другому (1254–1259 рр.) поселення Москва не згадується» [19].

862 рік вважається роком заснування Київської Русі, а «Московське князівство» виникло 1277 року за наказом татаро-монгольського хана Менгу-Тимура і було звичайним улусом Золотої Орди, так аргументує дати Я. Дашкевич [19]. Різниця між заснуванням Київської Русі і Московського князівства 405 років.

Окрім того, засновник Києва – князь з української династії, засновник Москви Юрій Долгорукий, прийшов з Києва, де і похований у церкві Спаса на Берестові.

Як бачимо, сучасна українська столиця Київ є давнішим містом, ніж Москва. Історичні документи підтверджують: наш Київ старше Москви на 665 років.

Спираючись на антиукраїнський неправдивий стереотип *російська нація – старша української*, російські науковці на замовлення влади здавна привласнюють українську прерогативу в історії. І сьогодні насильно, зброєю намагаються її закріпити.

Київська Русь – не російські землі, що підтверджують численні історичні документи, факти, дати. Це доводить Ярослав Дашкевич у збірці «Учи неложними устами казати правду» [17] та у статті «Як Московія привласнила історію Київської Русі» [18].

В наш час імперські амбіції росії на привласнення українських земель, історії Київської Русі підтверджують сучасні факти. «Нещодавно в російському підручнику з історії назву «Київська Русь» замінили на «Русь», яка ніби-то дала початок росії. Маємо ще один – уже історичний факт: Петро I змінив назву держави з «московії» на «росію», – пише Оксана Уретій у статті «Чому росія краде історію в Україні» [48].

Прагнення змінити історичні факти та сучасні реалії лежать в основі причини сучасної війни росії проти України. Захоплюючи українські землі, росія хоче присвоїти собі українську історію Київської Русі.

У версію швидкої перемоги росіян у сучасній війні покладено конотацію абсурдного обов'язку України в стереотипі: «Україна не мала б чинити опір Росії» (мається на увазі, що вона – менше, слабша росії), що був аргументом швидкої перемоги росії під час «спеціальної військової операції за три дні». А насправді, це – російський стереотип, зумисно створений для підтвердження нетривалості повномасштабної війни проти України, яку російські військові візьмуть «за три дні». Ця цифрова конотація стереотипу створює ілюзію короткотривалості «російської СВО». Насправді: третій рік іде повномасштабна війна росії проти України.

Російська пропаганда у конотаціях своїх соцмереж використовує пейоративи як негативне, несхвальне ставлення до українців, захисників Української держави, зокрема, в стереотипах: «нацики», «неонацисти», використовувані як базові історичні стереотипи щодо німецьких загарбників під час Другої світової війни, з якими українських захисників своєї незалежної держави ототожнюють з поплічниками Гітлера.

Для справжніх нацистів ключову роль відіграє біологічна чистота нації, а Україна – багатонаціональна держава. В реальності антиукраїнські профашистські стереотипи є новими за метою, але за суттю – ідеологічною, інформаційно-психологічною зброєю російських, проросійських соцмереж, що показують застаріле, шаблонне мислення російських стратегів інформаційно-психологічної війни як складової частини гібридної війни росії проти України.

2022 року путін оголосив «денацифікацію» як одну з цілей вторгнення в Україну, знищення української нації для випривдання війни, щоб доєднати українські території до росії.

Як пише Фредерік Тейлор: «Денацифікація – система заходів зі звільнення економіки, політики, культури, ЗМІ та юриспруденції колишнього Третього Рейху (Німеччини та Австрії) від впливу та наслідків націонал-соціалізму після Другої світової війни» [49].

Російські «стратегії» мають свою конотацію стереотипу «денацифікація» щодо України, сподіваючись, що таке словозаміщення, а насправді словоблудство, сприятиме зменшенню міжнародної підтримки України. Цій меті слугують конотації російських антиукраїнських стереотипів *нацики*, *нацисти*, що є дегоративами зі зневажливою, презирливою оцінкою, щоб викликати негативне ставлення до українців, як до гітлерівських нацистів. Але факти – вперта річ: на полі бою серед захисників України є не тільки українці, а й люди інших національностей, жителі України, росіяни, представники зарубіжних держав, які відстоюють не тільки незалежність України, а демократію, свободу, мир у всьому світі. Російські стереотипи-дегоративи ображають не тільки українців, а й захисників України – росіян та представників інших національностей зарубіжних країн.

Російські владоможці прагнуть продовжити спільну радянську історію через насильницьке повернення українців до єдиної держави російської федерації, забувши, що історію не повернути назад.

Українці не хочуть мати нічого спільного з росіянами. Їм про страхіття в СРСР нагадують антиукраїнські стереотипи «голодомор», «депортація», що в радянські часи були під суворою заборонаю навіть усного використання цих слів, не кажучи про пресу, радіо, тому що вони викривали злочинність радянської влади, радянську антилюдяну систему, яка знищила понад 10 мільйонів українських селян.

Конотації в російських антиукраїнських стереотипах соціальних мереж є гнівним звинуваченням всього українського. Антиукраїнський стереотип «голодомор» ще з радянських часів заборонений у пресі, на радіо, телебаченні, по суті, це інвектива – гнівне звинувачення радянської влади за штучний голод українських селян. У СРСР на той час журналістам дозволяли писати про «труднощі з продовольством», але не про масову смертність українців від Голодомору.

Українці не тільки постраждалих східних областей України пам'ятають з розповідей старших родичів про Голодомор як штучне знищення радянським режимом українського селянства. Про те, що це був геноцид українців в СРСР, свідчать хоча б такі речові факти, як «чорні дошки», де писали прізвища селян, які не виконали плану зернозаготівель. «Чорні дошки» були, окрім України, на Кубані, Поволжі, Донщині, у Казахстані, де жили мільйони українців [42].

7 грудня 2023 р. Всесвітній конгрес дослідників Голодомору-геноциду українців назвав уточнену кількість знищення українців під час Голодомору 1932–1933 років – 10,5 мільйонів. Це без врахування смертей українців від масових штучних голодів 1921–1923 рр., 1946–1947 рр. [41].

Стереотип голодомор має конкретну конотацію виморення голодом мільйонів українців, геноциду українського народу, що вперше оприлюднений у друкованих працях українських емігрантів у Канаді та США 1978 року [14].

Приховати реальну сутність антиукраїнського стереотипу радянських часів має конотація стереотипу депортація українців, а насправді: примусове переселення у 1944–1951 роках «неблагонадійних» українців західних областей Української РСР у Донецьку, Луганську області, віддалені місцевості на сході СРСР, у Сибір. У той період за даними Українського інституту національної пам'яті позбавили домівок, насильно висилили з України близько 700 тисяч українців, що є свідомою політикою етноциду.

З початку війни, з 2022 року, росія продовжує політику депортації українців, їхніх дітей, зумисного переселяючи їх із захоплених територій України в росію [29].

Так, щоб викликати протистояння між українцями західних і східних областей, з 2014 р. у соцмережах поширюють антиукраїнські стереотипи з відкритою конотацією щодо українців Донбасу: «на Донбасі живуть бандити, там переважають «ватники», сепаратисти, які люблять Росію і які покликали Путіна» [34].

В час повномасштабної гібридної війни росії в Україні російські соціальні мережі «Фейсбук», «Інстаграм», месенджер «Телеграм» слугують самостійними майданчиками для поширення антиукраїнських стереотипів, впровадження їх як матриць російської свідомості, психіки, поведінки. Російські антиукраїнські стереотипи зумисно через соціальні мережі просувають російську ідеологію, пропагандистські викривлення, спеціально поширюють проросійські ідеї, щоб закріпити проросійські установки несприйняття України як незалежної держави та українців як окремої нації. Зворотну реакцію читачів на російські деструктивні антиукраїнські стереотипи як масмедійну зброю інформаційно-психологічної війни в соцмережах відображають коментарі читачів.

Проаналізуємо й осмислимо матеріальні та смислові особливості просування конотацій антиукраїнських стереотипів на платформах російських соцмереж, що стали об'єктами нашого дослідження.

Доступ до вебсайту «Фейсбук» – безкоштовний, тому його найбільше використовують для поширення російських антиукраїнських стереотипів, в яких через конотації надають українцям невластиві їм негативні якості. Фейсбук має на своєму вебсайті Стрічку новин, яка з'являється на сторінці кожного користувача, відтворює найближчі події, що містять антиукраїнські стереотипи з негативними конотаціями. Як зауважує М. Данилюк-Єромалаєва в групі українського фейсбуку «И так поймут»: «Бо метрополія має нав'язати колонії, що вона несамотійна і неспроможна обслужити себе сама» [28].

Враховуючи смисли конотацій антиукраїнських стереотипів на фейсбуку, можна ідентифікувати й диференціювати російські антиукраїнські стереотипи: 1) *за проросійськими позиціями*: створені на замовлення російської пропаганди та підтримують, просувають загарбницьку

пропагандистську ідеологію, війну РФ проти України; 2) за російськими, проросійськими джерелами: матеріали з російських інтернет-ЗМІ, російських соцмереж; 3) за викривленням сфер суспільного життя в Україні: соціальні, політичні, ідеологічні; 4) за необ'єктивністю інформації: неправдиві, заангажовані; 5) за негативним емоційним забарвленням щодо українців: недоброчесні, злісні, ненависні; 6) за несхваленням українських демократичних ідей, прагнень: заперечення української державної незалежності, демократії; 7) за осудом всього українського: української політики, українських представників влади, воїнів-захисників, українців; 8) за антиукраїнською іронією конотацій: зумисною, злою насмішкою над усім українським, історією, культурою, мовою.

Особливою конотацією російських антиукраїнських деструктивних стереотипів у інтернет-медіа є аморальні засади їх контенту: неправдивість, нечесність, необ'єктивність, недотримання міжнародних стандартів масмедіа, зумисне прагматичне викривлення інформації щодо українців та України на користь Росії. За це Міжнародна федерація журналістів (IFJ) заявила, що її виконавчий комітет ініціював офіційний процес призупинення та вилучення російської спільки журналістів зі свого складу. Про це повідомляє *Reuters* на своєму сайті [27]. Зазначається, що ця заява з'явилася після того, як профспілки Фінляндії, Норвегії, Данії та Ісландії оголосили, що вийдуть із IFJ на знак протесту проти її «корупційної діяльності», також дозволу IFJ зберегти за журналістами російських державних ЗМІ членство в організації [25].

Фейсбук найчастіше використовують для розповсюдження проросійських деструктивних стереотипів. Зокрема, російські друковані видання створюють свої сторінки в цій соцмережі і поширюють через них пости з російськими конотаціями деструктивних стереотипів та посиланнями на публікації. Окрім того, російські журналісти традиційних ЗМІ розповсюджують російські деструктивні стереотипи в тематичних групах соцмережі.

Просуванню російських деструктивних стереотипів із антиукраїнськими конотаціями, що дезорієнтують користувачів, порушують інформаційну безпеку, сприяє: наявність миттєвого зворотного зв'язку з читачами, які розміщують свої відгуки, оприлюднюють реакцію в коментарях на платформі соцмереж проводять антиукраїнські прямі ефіри.

Фейсбук формує стрічку тематичних повідомлень за інтересами користувачів, на які мають вплив коментарі російських відвідувачів з антиукраїнською конотацією. Дописи у фейсбуку з пропагандистськими російськими деструктивними антиукраїнськими стереотипами коментують читачі та показують у стрічках інших користувачів.

Під час війни Росії проти України ще однією платформою поширення російських деструктивних стереотипів став месенджер «Телеграм». Перевагою його є те, що традиційні ЗМІ (російські газети, радіо, телебачення, інформагентства) розміщують на цій платформі новини раніше, ніж вони з'являться на сайті редакцій газет, журналів, радіо, телебачення, інформагентств. На платформі «Телеграм» також поширюють проросійські антиукраїнські відео, фото з війни в Україні. Особливістю телеграму є, як і у російських соцмережах, можливість робити сторінки менш видимими для користувачів зарубіжних країн.

Водночас месенджер «Телеграм» є найбільш зручною медіаплатформою у сегменті соціальних медіа, оскільки 100 % повідомлень доходить до підписників, а не втрачається, як на стрічках соціальних мереж, що посилює їх антиукраїнський вплив.

Особливостями месенджера «Телеграм» є технічні аспекти: можливість підписників вимикати оповіщення, не заходити на канал, якщо надходить багато однотипних повідомлень; незручно розміщувати, переглядати великі файли.

Найбільше російських стереотипів з конотацією ненависті щодо України й українців існує в підконтрольних Росії соцмережах, що блокують в Україні, але до них мають доступ жителі окупованих східних українських територій.

Щоб не популяризувати російські деструктивні стереотипи, українські інформаційні війська, журналісти, користувачі мають бути дуже уважні, виявляти їх у соцмережі, розуміти, які антиукраїнські пости, з якою метою поширюють дезінформацію, аби протистояти російським

антиукраїнським стереотипам, проросійським конотаціям, негативним оцінкам України, Збройних сил України, військових і цивільних українців.

Висновки. Використання у російських соцмережах антиукраїнських стереотипів, що несуть проросійські конотації, є відкритою маніфестацією ставлення до українців, України під час гібридної війни росії проти України 2022–2024 рр. для зумисного, продуманого інформаційно-ідеологічного, емоційно-психологічного впливу на свідомість, підсвідомість, емоції, психіку користувачів.

Текстовим російським антиукраїнським стереотипам у соцмережах властиві: неправдивість, необ'єктивність оцінних суджень про Україну, українців, ЗСУ. Їх конотації маніпулюють емоціями, свідомістю, зумисно дезорієнтують, схиляють читачів на бік росії. Трансфер негативізму конотацій антиукраїнських стереотипів у російських соцмережах «Фейсбук», «Інстаграм», месенджері «Телеграм» є водночас маркерами російської дезінформації, маніпулювання.

Аналіз конотацій виявлених антиукраїнських стереотипів українців у російських соцмережах під час гібридної війни росії проти України показав: російські стереотипи зумисно *неточно, схематизовано, спрощено, однобічно, викривлено* відтворюють факти, події, особливості українців зі стратегічною метою ментального захоплення України.

Як інструменти просування «руського мира» антиукраїнські стереотипи у російських соцмережах містять зумисно перекручені факти історії, сьогодення на користь росії. У конотаціях російських стереотипів спеціально закладено негативне оцінне, вороже ставлення до українців, України для формування антиукраїнського, проросійського бачення, виправдання злочинів війни росії проти України.

Особливістю антиукраїнських стереотипів у російських соцмережах є *дегенеративна, пейоративна, інвективна лексика антиукраїнських стереотипів* у російських соцмережах для зміни демократичної орієнтації, переформування установок користувачів соцмереж на проросійські.

Саме дегенеративна, пейоративна, інвективна лексика антиукраїнських стереотипів у російських соцмережах під час гібридної війни росії відображає тактику інформаційно-психологічного насильства. Антиукраїнські стереотипи у російських соцмережах з використанням дегенеративів, пейоративів, інвектив є стратегічною зброєю інформаційно-психологічної війни проти України, що підсилює негативізм, агресію до українців, викликає страх у читачів.

Критеріями ідентифікації конотацій російських деструктивних стереотипів у соцмережах є їх злісні емоційні ознаки: несприйняття українців, ненависть до всього українського; смислові ознаки: зумисно хибне, абсурдне перекручення фактів українського сьогодення та української історії; формальні ознаки: часткове, кліпове відображення реалій, що вигідні росії; акцентуальні ознаки: полярно протилежні фактам, подіям, підкреслено негативне оцінювання України на користь росії; аргументаційні ознаки: зумисно перекручені на користь росії сучасні, історичні факти, події, документи.

Історичним і сучасним конотаціям російських антиукраїнських стереотипів у соціальних мережах 2022–2024 рр. властиво: 1) масове поширення абсурдної, хибної, зумисно викривленої інформації про Україну як незалежну державу; 2) невідповідне фактам історії відтворення росії як старшої за появою держави; 3) зумисно вкраплене, схематичне, викривлене відтворення українських історичних, сучасних подій боротьби українців за незалежність; 4) штучне емоційно-психологічне нагнітання агресії через конотації стереотипів у соцмережах.

Конотації антиукраїнських стереотипів у російських соціальних мережах є антиподами істини через навмисне поширення спотворених фактів, подій, негативних образів українців, що унеможливлюють пізнання правди через текстовий, аудіо, аудіовізуальний проросійський контент, просувають російські загарбницькі наміри щодо незалежної України.

Поки світові міжнародні правові організації адекватно не оцінять злочини проти людяності, геноцид українців під час війни рф проти України 2022–2024 рр. є загроза поширення страшної практики знищення національних спільнот, що й здійснює сьогодні росія, країна-окупантка.

Пропозиції. Для протидії конотаціям російських деструктивних стереотипів варто використовувати у редакціях ЗМІ так звану F-шкалу, що сприяє виявленню «тесту на фашизм», яку 1950 р. розробив Теодор Адорно, та сучасну версію F-шкали, шкалу правого авторитаризму Роберта Альтмаєра, що сприяє виявленню російських деструктивних стереотипів у контенті російських соцмереж.

Послідовне, постійне, критичне сприйняття та викриття конотацій російських антиукраїнських стереотипів у сучасних масмедіа створить умови для подальшої трансформації суспільної свідомості, як записано в «Маніфесті сталого миру «Світ після нашої перемоги» [10].

Для захисту від впливу конотацій антиукраїнських російських стереотипів варто використовувати безпечні канали отримання інформації, список яких створив Центр протидії дезінформації та Кібердепартамент СБУ, див. посилання: <https://cpd.gov.ua/reports/spysok-bezpechnyh-kanaliv-otrymannya-informacziyi/>

Щоб не поширювати ворожі дезінформаційні конотації російських стереотипів в українських ЗМІ, ЗМК треба перевіряти джерела в названому Центром протидії дезінформації та Кібердепартаментом СБУ Списку російських джерел, які поширюють дезінформацію про Україну, за посиланням: <https://cpd.gov.ua/reports/spysok-instrumentiv-poshyrennya-vorozhoi-dezininformacziyi/>

Для науковців актуальним і прикладним є дослідження порушення норм міжнародного гуманітарного права в російських, проросійських масмедіа, що чинні в росії, якими вона нехтує в соціальних мережах, використовуючи антиукраїнські конотації в стереотипах під час війни рф проти України, а також дослідження нових способів нейтралізації, коригування впливу антиукраїнських стереотипів у соцмережах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безпідставно: Західна зброя з України потрапляє до терористичних організацій // ВоксУкраїна. URL: <https://voxukraine.org/bezpiddstavno-zahidna-zbroya-z-ukrayiny-potraplyaye-do-terorystichnyh-organizatsij>
2. Блінова О. Є. Поняття «стереотип» у просторі наукових категорій // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Психологічні науки. 2014. Вип. 1(2). С. 7–11. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2014_1\(2\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2014_1(2)_3)
3. Блінова О. Є. Роль соціальних стереотипів у становленні світоглядних орієнтацій особистості // Психологія і особистість: Науковий журнал Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Полтава, 2015. № 2(8). С. 58–70.
4. Бортун К. О. Теоретико-поняттєві особливості конотації у сучасній українській мові // Вісник гуманітарного наукового товариства: наукові праці. Вип. 23. Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля, НУЦЗ України, 2023. С. 264–268.
5. Бурцева А. Путін відреагував на «прорив» у Курській області РФ та звинуватив Україну у «провокації» // Суспільне. Новини. URL: <https://suspilne.media/808387-putin-vidreaguav-na-proriv-u-kurskij-oblasti-rf-ta-zvinuvativ-ukrainu-u-provokacii/>
6. Бутиріна М. В. Комунікаційний аналіз процесів стереотипізації у мас-медіа // Електронна бібліотека Інституту журналістики. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2286>.
7. Бутиріна М. В. Механізм стереотипотворення у мас-медіа // Електронна бібліотека Інституту журналістики. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2405>
8. Бутиріна М. В. Стереотипи масової свідомості: особливості формування та функціонування у медіа середовищі: монографія. Дніпропетровськ: Слово, 2009. 368 с.
9. Бутиріна М. В. Явище стереотипізації у масовій комунікації // Поліграфія і видавнича справа. 2007. № 2 (46). С. 13–20.
10. «Бучу обстріляли після відходу російських військ». URL: <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=>
11. Варех Н. В. Етнокультурні медіастереотипи України в британській пресі // Вісник ХДАК. 2014. Вип. 42. С. 113–122.
12. В Україні стартував онлайн-проект «Голодомор. Історії роду» // Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3778209>

13. Гаврилів О. До питання національних стереотипів // Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини. 2013. Вип. 33. С. 315–323. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2013_33_38
14. Голодомор в Україні (1932–1933). URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
15. Голодомор в Україні. Що маємо про нього пам'ятати // BBC news Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-59260026>
16. Дацишин Х. П. Мовні маркери стереотипів у назвах осіб старшого віку // Актуальні проблеми сучасного журналістознавства. Львів, 2022. С. 65–68.
17. Дашкевич Я. «Учи неложними устами казати правду». К.: Темпора, 2011. 828 с.
18. Дашкевич Я. Як Московія привласнила історію Київської Русі // Універсум. URL: <https://universum.lviv.ua/journal/2011/6/dashk.htm>
19. Дискримінація україномовного сегмента від адміністраторів // Вікіпедія. Facebook. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Facebook>
20. Досенко А. К. Конотація мережі // Держава та регіони. Сер.: Соціальні комунікації. 2016. № 2. С. 7–10. URL: nbuv.gov.ua/UJRN/drsk_2016_2_4.
21. Зайченко Ю. О. Конотація як лінгвістичне явище: дефініція, типологія, властивості та структура. URL: <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/04/Connotation-as-a-Linguistic-Phenomenon-its-Definition-Typology-Features-and-Structure-Yu.-Zaichenko.pdf>
22. Історія Києва // Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
23. Калатур А. У Росії «пояснили» скоєні в Бучі звірства – звинуватили ЗСУ і приплели США // Українська правда. 2022. 4 квітня. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/4/7336958/>
24. Ковальська О. Наступ на Курськ: начальник Генштабу РФ Герасимов «ввів в оману» Путіна // Експрес. URL: <https://expres.online/podrobitsi/nastup-na-kursk-nachalnik-genshtabu-rf-gerasimov-vviv-v-omanu-putina>
25. Курапова А.О. Особливості зміни національних стереотипів українців та росіян у зв'язку із воєнними діями на сході України // Український психологічний журнал. 2017. № 2. С. 83–95.
26. Лавлінський Р. Механізми формування соціальних стереотипів у суспільстві засобами мас-медіа // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Філософія. 2010. Вип. 7. С. 164–176. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoafs_2010_7_18
27. Лінгвоцид починається зі слів: «неважно на каком языке». URL: www.facebook.com/groups/i.tak.poymut/?locale=uk_UA
28. Маніфест сталого миру «Світ після нашої перемоги». URL: <https://www.oporaua.org/viyna/manifest-stalogo-miru-svit-pislia-nashoyi-peremogi-24555>
29. Масьондз О. Про День пам'яті депортованих українців у 1944–1951 роках // Арміяinform. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/09/12/pro-den-pamyati-deportovanyh-ukrayincziv-u-1944-1951-rokah/>
30. Міжнародна федерація журналістів ініціювала виключення зі свого складу росіян – ЗМІ // Укрінформ. 2024. 8 серп. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3662716-miznarodna-federacia-zurnalistiv-iniciuvala-viklucenna-zi-svogo-skladu-spilki-rosian-zmi.html>
31. Наступ на Курщині піднімає настрої соцмереж до позитивних значень // DM. URL: <https://detector.media/infospace/article/230775/2024-08-12>
32. Поліковська Ю. CAT-UA: Російська пропаганда використала тему «невдячності» українських біженців для розгону антиукраїнських наративів у соцмережах. URL: ms.detector.media/internet/post/34520/2024-03-26
33. REUTERS. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/nordic-unions-quit-global-journalists-body-ifj-with-russian-membership-ukraine-2023-01-31>
34. Російська пропаганда просуває в соцмережах антиукраїнські наративи, використовуючи образ «невдячних» біженців // Зміна. URL: <https://zmina.info/news/rosijska-propaganda-prosuvaye-v-soczmerezhah-antyukrayinski-naratyvy-vykorystovuyuchy-obraz-nevdyachnyh-bizhencziv/>
36. Росія депортувала з України майже три мільйони людей з 24 лютого, – омбудсмен. URL: <https://espresso.tv/rosiya-deportovala-z-ukraini-mayzhe-tri-milyoni-lyudey-z-24-lyutogo-ombudsmen>
36. Рябоконт О. Стереотип як механізм сприймання інформації і стереотипізація як метод впливу ЗМІ на масову свідомість // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. 2010. Вип. 26. С. 100–109. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0000001496>
37. Рябчук М. Російський стереотип українця: від імперської уяви до постімперської реальності // Критика. URL: <https://krytyka.com.ua/articles/rosiyskyy-stereotyp-ukrayintsiya-vid-imperskoyi-uyavy-do-postimperskoyi-realnosti>

38. Семенів Н. Етнічні стереотипи: чинники формування та їх використання засобами масової інформації // Проблеми сучасної психології. Кам'янець-Подільський університет, 2018. Вип. 42. С.170–190.
39. Фейки та стереотипи про Донбас. Чому вони виникають та як їх подолати? // Facebook // Журналіст України 2020. 10 груд. URL: www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1835482533282145&id=460945124069233
40. Хотин Р. Чи матюкаються солов'ї? Нецензурна лексика в часи війни // Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-viyna-matyuky-netsenzurna-leksyka-ruskiy-korabl/31887525.html>
41. Худіш П. Русь, але вже не Київська»: як Росія інструменталізує історію України // Детектор медіа. URL: <https://ms.detector.media/propaganda-ta-vplyvi/post/32105/2023-06-04-rus-ale-vzhe-ne-kyivska-yak-rosiya-instrumentalizui-istoriyu-ukrainy/>
42. «Чорні дошки» Голодомору – економічний метод знищення громадян УРСР (Список) // Історична правда 27 листопада 2010 р. URL: <https://www.istpravda.com.ua/research/4cf147b447cf7/>
43. Шаманова О. Стереотипи: чому важливо з ними боротися // Українська правда. Життя. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2020/10/17/242716/>
44. Шевченко М. П'ята колона наготові: що обговорили і про що попередили учасники Всесвітнього конгресу дослідників Голодомору // Україна молода. 15 грудня 2023 р. URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3881/180/179522/>
45. Шерман О. М. Політичний стереотип: місце у політичному процесі та технології формування засобами масової інформації: Монографія. Львів: Сполом, 2008. 227 с.
46. У Києві відбувся Всесвітній конгрес дослідників Голодомору-геноциду українців. URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/2006/179422>
47. Уретій О. Чому росія краде історію в Україні // Арміяінформ. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/06/05/chomu-rosiya-krade-istoriyu-v-ukrayiny/>
48. Lippman Walter. Public Opinion. New York, London: The Free Press. A Division of Macmillan Publishing Co., Inc. New York; Collier Macmillan Publishers, London, 1949. 268 p.
49. Taylor Frederick. Exorcising Hitler: The Occupation and Denazification of Germany. Bloomsbury Publishing. P. 253–254.

REFERENCES

1. Bezpidstavno: Zakhidna zbroya z Ukrainy potraplyaye do terorystychnykh orhanizatsiy [Ungrounded: Western weapons from Ukraine fall into terrorist organizations]. (n. d.). VoxUkraine. Retrieved from: <https://voxukraine.org/bezpidstavno-zahidna-zbroya-z-ukrainy-potraplyaye-do-terorystychnykh-organizatsiy>
2. Blinova, O. Ye. (2014). Ponyattya «stereotyp» u prostori naukovykh katehoriy [The concept of «stereotype» in the space of scientific categories]. Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser.: Psykholohichni nauky, 1(2), 7–11. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2014_1\(2\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2014_1(2)_3)
3. Blinova, O. Ye. (2015). Rol sotsialnykh stereotypiv u stanovlenni svitohlyadnykh oriyentatsiy osobystosti [The role of social stereotypes in the formation of ideological orientations of personality]. Psykholohiya i osobystist: Naukovyi zhurnal Poltavskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. H. Korolenka. Poltava, (2)8, 58–70.
4. Bortun, K. O. (2023). Teoretyko-ponyattyevi osoblyvosti konotatsiyi u suchasniy ukrayinskii movi [Theoretical and conceptual features of connotation in modern Ukrainian language]. Visnyk humanitarnoho naukovohto tovarystva: naukovy pratsi, 23, 264–268.
5. Burtseva, A. (n. d.). Putin vidreahuvav na «proryv» u Kurskii oblasti RF ta zvinuvatyv Ukrainu u «provokatsii» [Putin reacted to the «breakthrough» in the Kursk region of the Russian Federation and accused Ukraine of «provocation»]. Suspilne. Novyny. Retrieved from: <https://suspilne.media/808387-putin-vidreahuvav-na-proryv-u-kurskij-oblasti-rf-ta-zvinuvativ-ukrainu-u-provokacii/>
6. Butyrina, M. V. (n. d.). Komunikatsiyniy analiz protsesiv stereotypizatsii u mas-media [Communication analysis of stereotyping processes in mass media]. Elektronna biblioteka Instytutu zhurnalistyky. Retrieved from: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2286>
7. Butyrina, M. V. (n. d.). Mekhanizm stereotypotvorennia u mas-media [The mechanism of stereotyping in mass media]. Elektronna biblioteka Instytutu zhurnalistyky. Retrieved from: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2405>
8. Butyrina, M. V. (2009). Stereotypy masovoi svidomosti: osoblyvosti formuvannia ta funktsionuvannia u media seredovyschi: monohrafiia [Stereotypes of mass consciousness: features of formation and functioning in the media environment: monograph]. Slovo.

9. Butyrina, M. V. (2007). Yavyshe stereotypizatsii u masovii komunikatsii [The phenomenon of stereotyping in mass communication]. *Polihrafiia i vydavnycha sprava*, (2)46, 13–20.
10. «Buchi obstrilyaly pislya vidkhodu rosiiskyykh viisk» [«Bucha was shelled after the withdrawal of Russian troops»]. (n. d.). Retrieved from <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=>
11. Varekh, N. V. (2014). Etno-kulturni mediastereotypy Ukrainy v brytanskii presi [Ethnocultural media stereotypes of Ukraine in the British press]. *Visnyk KhDAK*, 42, 113–122.
12. V Ukraini startuvav onlain-proekt «Holodomor. Istoriyi rodu» [The online project «Holodomor. Family Stories» has started in Ukraine]. (n. d.). Ukrinform. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3778209>
13. Havryliv, O. (2013). Do pytannia natsionalnykh stereotypiv [On the issue of national stereotypes]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni vidnosyny*, 33, 315–323. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2013_33_38
14. Holodomor v Ukraini (1932–1933) [Holodomor in Ukraine (1932–1933)]. (n. d.). Vikipediia. Retrieved from: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
15. Holodomor v Ukraini. Shcho mayemo pro нього pam'yataty [Holodomor in Ukraine. What we should remember about it]. (n. d.). BBC News Ukrainian. Retrieved from: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-59260026>
16. Datsyshyn, Kh. P. (2022). Movni markery stereotypiv u nazvakh osib starshoho viku [Linguistic markers of stereotypes in the names of older people]. *Aktualni problemy suchasnoho zhurnalistykoznavstva*, 65–68.
17. Dashkevych, Ya. (2011). «Uchy nelozhnyimi ustamy kazaty pravdu» [«Teach to speak the truth with unfalsified lips»]. *Tempora*.
18. Dashkevych, Ya. (n. d.). Yak Moskovyia pryvlasnyla istoriyu Kyivskoi Rusi [How Muscovy присвоїла the history of Kyivan Rus']. *Universum*. Retrieved from <https://universum.lviv.ua/journal/2011/6/dashk.htm>
19. Dyskryminatsiya ukrainomovnoho segmenta vid administratoriv Vikipediia. Facebook [Discrimination of the Ukrainian-speaking segment by Wikipedia administrators. Facebook]. (n. d.). Retrieved from: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Facebook>
20. Dosenko, A. K. (2016). Konotatsiya merezhi [Connotation of the network]. *Derzhava ta rehiony. Ser.: Sotsialni komunikatsiyi*, 2, 7–10. Retrieved from: nbuv.gov.ua/UJRN/drsk_2016_2_4.
21. Zaichenko, Yu. O. (n. d.). Konotatsiya yak linhvystychna yavyshe: definitsiya, typolohiya, vlastyvoli ta struktura [Connotation as a linguistic phenomenon: definition, typology, properties and structure]. Retrieved from: <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/04/Connotation-as-a-Linguistic-Phenomenon-its-Definition-Typology-Features-and-Structure-Yu.-Zaichenko.pdf>
22. Istoriya Kyieva [History of Kyiv]. (n. d.). Vikipediia. Retrieved from: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
23. Kalatur, A. (2022, April 4). U Rosiyi «poyasnyly» skoyeni v Buchi zvirstva – zvinuvatyly ZSU i pryplely SShA [In Russia, they «explained» the atrocities committed in Bucha – blamed the Armed Forces of Ukraine and involved the USA]. *Ukrainska pravda*. Retrieved from: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/4/7336958/>
24. Kovalska, O. (n. d.). Nastup na Kursk: nachalnyk Henshtabu RF Herasymov «vviv v omanu» Putina [Offensive on Kursk: Chief of the General Staff of the Russian Federation Gerasimov "misled" Putin]. *Expres*. Retrieved from <https://expres.online/podrobitsi/nastup-na-kursk-nachalnik-genshtabu-rf-gerasimov-vviv-v-omanu-putina>
25. Kurapova, A. O. (2017). Osoblyvosti zminy natsionalnykh stereotypiv ukraintsiv ta rosiyan u zv'yazku iz voyennymi diiamy na skhodi Ukrainy [Features of changes in national stereotypes of Ukrainians and Russians in connection with hostilities in eastern Ukraine]. *Ukrainskyi psykholohichnyi zhurnal*, 2, 83–95.
26. Lavlinskyi, R. (2010). Mekhanizmy formuvannia sotsialnykh stereotypiv u suspilstvi zasobamy mas-media [Mechanisms of formation of social stereotypes in society by means of mass media]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Ser.: *Filosofia*, 7, 164–176. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoafs_2010_7_18
27. Linhvotsyd pochynayet'sia zi slov: «nevazhno na kakom iazyke» [Linguicide begins with the words: «it doesn't matter what language»]. (n. d.). Facebook. Retrieved from: www.facebook.com/groups/i.tak.pymut/?locale=uk_UA
28. Manifest staloho miru «Svit pislya nashoyi peremohy» [Manifesto of sustainable peace «The world after our victory»]. (n. d.). OPORA. Retrieved from: <https://www.oporua.org/viyna/manifest-stalogo-miru-svit-pislya-nashoyi-peremogi-24555>
29. Masondz, O. (n. d.). Pro Den pamyati deportovanykh ukraintsiv u 1944–1951 rokakh [About the Day of Remembrance of the Deported Ukrainians in 1944–1951]. *ArmiaInform*. Retrieved from: <https://armyinform.com.ua/2021/09/12/pro-den-pamyati-deportovanyh-ukrayinciv-u-1944-1951-rokah/>

30. Mizhnarodna federatsiya zhurnalistiv initsiiuvala vykliuchennia zi svoho skladu rosiyan – ZMI [International Federation of Journalists initiated the exclusion of Russians from its membership – media]. (2024, August 8). Ukrinform. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3662716-mizhnarodna-federacia-zhurnalistiv-iniciuvala-vyklucenna-zi-svogo-skladu-spilki-rosian-zmi.html>
31. Nastup na Kurshchyni pidnimaye nastroyi sotsmerezkh do pozytyvnykh znachen [The offensive in the Kursk region raises the mood of social networks to positive values]. (n. d.). DM. Retrieved from: <https://detector.media/infospace/article/230775/2024-08-12>
32. Polikovska, Yu. (n. d.). CAT-UA: Rosiiska propahanda vykorystala temu «nevdiachnosti» ukrayinskykh bizhentsiv dlia rozhonu antyukrayinskykh naratyviv u sotsmerezkhakh [CAT-UA: Russian propaganda used the topic of «ingratitude» of Ukrainian refugees to spread anti-Ukrainian narratives in social networks]. Retrieved from: ms.detector.media/internet/post/34520/2024-03-26
33. REUTERS. (n.d.). Retrieved from: <https://www.reuters.com/world/europe/nordic-unions-quit-global-journalists-body-ifj-with-russian-membership-ukraine-2023-01-31>
34. Rosiiska propahanda prosvayaye v sotsmerezkhakh antyukrayinski naratyvy, vykorystovuiuchy obraz «nevdiachnykh» bizhentsiv [Russian propaganda promotes anti-Ukrainian narratives on social networks, using the image of «ungrateful» refugees]. (n. d.). Zmina. Retrieved from: <https://zmina.info/news/rosijska-propaganda-prosvayaye-v-socmerezkhakh-antyukrayinski-naratyvy-vykorystovuyuchy-obraz-nevdiachnykh-bizhentsiv/>
35. Rosiia deportovala z Ukrayiny mayzhe try miliony liudei z 24 liutoho, – ombudsmen [Russia deported almost three million people from Ukraine since February 24, – Ombudsman]. (n. d.). Espresso.TV. Retrieved from: <https://espresso.tv/rosiya-deportovala-z-ukraini-mayzhe-tri-milyoni-lyudei-z-24-lyutogo-ombudsmen>
36. Riabokon, O. (2010). Stereotyp yak mekhanizm sprymannia informatsiyi i stereotypizatsiya yak metod vplyvu ZMI na masovu svidomist [Stereotype as a mechanism of information perception and stereotyping as a method of media influence on mass consciousness]. Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrayiny im. V. I. Vernadskoho, 26, 100–109. Retrieved from: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0000001496>
37. Riabchuk, M. (n. d.). Rosiiskiy stereotyp ukrayintsia: vid imperskoi uyavy do postimperskoi realnosti [Russian stereotype of a Ukrainian: from imperial imagination to post-imperial reality]. Krytyka. Retrieved from: <https://krytyka.com/ua/articles/rosiyskyy-stereotyp-ukrayintsia-vid-imperskoyi-uyavy-do-postimperskoyi-realnosti>
38. Semeniv, N. (2018). Etnichni stereotypy: chynnyky formuvannia ta yikh vykorystannia zasobamy masovoi informatsii [Ethnic stereotypes: factors of formation and their use by mass media]. Problemy suchasnoi psykholohiyi. Kamyanets-Podilskyi universytet, 42, 170–190.
39. Feiky ta stereotypy pro Donbas. Chomu vony vynykayut ta yak yikh podolaty? Facebook // Zhurnalist Ukrayiny [Fakes and stereotypes about Donbas. Why do they arise and how to overcome them? Facebook // Journalist of Ukraine]. (2020, December 10). Retrieved from: www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1835482533282145&id=460945124069233
40. Khotyn, R. (n. d.). Chy matiukaiutsia solov'yi? Netsenzurna leksyka v chasy viiny [Do nightingales swear? Obscene language in times of war]. Radio Svoboda. Retrieved from: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-viynamatyuky-netsenzurna-leksyka-ruskiy-korabl/31887525.html>
41. Khudish, P. (n. d.). «Rus, ale vzhe ne Kyivska»: yak Rosiya instrumentalizuye istoriyu Ukrayiny [«Rus', but no longer Kyivska»: how Russia instrumentalizes the history of Ukraine]. Detector Media. Retrieved from: <https://ms.detector.media/propaganda-ta-vplyvi/post/32105/2023-06-04-rus-ale-vzhe-ne-kyivska-yak-rosiya-instrumentalizuye-istoriyu-ukrainy/>
42. «Chorni doshky» Holodomoru – ekonomichniy metod znyshchennia hromadian URSS (Spysok) [«Black boards» of Holodomor – an economic method of destroying citizens of the Ukrainian SSR (List)]. (2010, November 27). Istorychna pravda. Retrieved from: <https://www.istpravda.com.ua/research/4cf147b447cf7/>
43. Shamanova, O. (n. d.). Stereotypy: chomu vazhlyvo z nymy borotysia [Stereotypes: why it is important to fight them]. Ukrainska Pravda. Zhyttia. Retrieved from: <https://life.pravda.com.ua/columns/2020/10/17/242716/>
44. Shevchenko, M. (2023, December 15). P'yata kolona napohotovi: shcho obhovoryly i pro shcho poperedyly uchashnyky Vsesvitnoho kongresy doslidnykiv Holodomoru [The fifth column is ready: what the participants of the World Congress of Holodomor Researchers discussed and warned about]. Ukrayina moloda. Retrieved from: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3881/180/179522/>
45. Sherman, O. M. (2008). Politychniy stereotyp: mistse u politychnomu protsesi ta tekhnolohiyi formuvannia zasobamy masovoi informatsii: Monohrafiia [Political stereotype: place in the political process and technologies of formation by means of mass media: Monograph]. Spolom.

46. U Kyievi vidbuvsia Vsesvitnii kongres doslidnykiv Holodomoru-henotsydu ukrayintsiiv [The World Congress of Holodomor-Genocide Researchers of Ukrainians was held in Kyiv]. (n. d.). Ukrayina moloda. Retrieved from: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/2006/179422>
47. Uretiy, O. (n. d.). Chomu rosiia krade istoriyu v Ukrayiny [Why Russia is stealing Ukraine's history]. ArmiyaInform. Retrieved from: <https://armyinform.com.ua/2022/06/05/chomu-rosiya-krade-istoriyu-v-ukrayiny/>
48. Lippmann, W. (1949). Public opinion. The Free Press.
49. Taylor, F. (n.d.). Exorcising Hitler: The occupation and denazification of Germany (pp. 253–254). Bloomsbury Publishing.

Olena Kuznetsova

CONNOTATIONS OF ANTI-UKRAINIAN STEREOTYPES ON RUSSIAN SOCIAL NETWORKS

This socio-critical study reveals connotations as additional emotional, evaluative, semantic shades of emotions, ideas of anti-Ukrainian stereotypes in Russian social networks Facebook, Instagram, Telegram messengers during Russia's war of aggression against Ukraine in 2022–2024 for the destruction of the truth, the loss of the audience's orientation reflex, the instinct of self-preservation through the broadcast of negativism, intolerance towards everything Ukrainian, denial of identity, history, traditions, self-sufficiency of Ukrainians, justification of Russia's war of aggression.

The purpose of the study: to promote understanding of the connotations of anti-Ukrainian stereotypes in social networks, to strengthen critical thinking for resistance to anti-Ukrainian propaganda of Russian stereotypes in social networks with deliberately distorted meanings, pro-Russian assessment, negative emotional and psychological impact, which contributes to their consolidation in the feelings and consciousness of recipients.

Task: to identify anti-Ukrainian stereotypes in Russian social networks Facebook, Instagram, Telegram messenger, to reveal their connotations, features, signs of the distorted essence of the content, the destructive informational and psychological impact of deliberately broadcast negative emotions for the implementation of Russia's aggressive plans in Ukraine. As the study showed, the connotations of anti-Ukrainian stereotypes in Russian social networks are ominous forms of degenerates, pejoratives, invectives, deliberate transfers of negativism, hostility, rejection of Ukrainians, Ukrainian independence, which is reproduced in distorted historical, modern facts, events, false, negative assessments: contempt, condemnation of Ukrainians, non-recognition of Ukraine as a state and everything Ukrainian.

Special semantic nuances, co-meanings of connotations of anti-Ukrainian stereotypes of Russian social networks Facebook, Instagram, Telegram messenger, which, due to negative informational and psychological influence, seek to establish in the feelings and minds of users of Russian social networks a hostile, pro-Russian perception of Ukraine and Ukrainians are revealed.

Keywords: connotations, anti-Ukrainian stereotypes, Russian social networks Facebook, Instagram, Telegram messenger.